

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/341/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7104899778
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7104899778.10

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Martina Kolesára a JUDr. Borisa Brondoša v spore žalobcov: 1/ MUDr. U. O., nar. X.X.XXXX, 2/ U. O., nar. XX.X.XXXX, 3/ Y. O., nar. X.X.XXXX a 4/ H. W., rod. O., nar. XX.XX.XXXX, všetci trvale bytom V., ul. Q. XX/XX, zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom Košice, Rázusova 1, IČO: 36 588 725, proti žalovaným: 1/ eurobus, a.s., so sídlom Košice, Staničné námestie 9, IČO: 36 211 079, zast. IURISTICO s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Košice, Štefánikova 26, IČO: 36 588 041 a 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaniach žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku 10C/50/2004-1483 zo dňa 14.5.2019 Okresného súdu Košice I

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v časti napadnutého vyhovujúceho výroku, v ktorej bola žalovaným v 1. a 2. rade uložená povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 14.701,52 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V prevyšujúcej časti m e n í rozsudok tak, že žalobu o peňažné odškodnenie nemajetkovej ujmy nad priznané sumy 23.000,- € každému zo žalobcov zamietla.

Odmietla odvolanie žalovaného v 1. rade proti výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania.

Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 100 % náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, trov odvolacieho a dovolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Košice I (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) napadnutým rozsudkom:
I. žalovaným v 1. a 2. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov v 1. až 4. rade sumu 24.895,42 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku,
II. návrh na prerušenie konania zamietol a
III. žalobcom v 1. až 4. rade priznal voči žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Rozhodol tak v poradí druhým rozsudkom, vydaným po nadobudnutí právoplatnosti medzitýmneho rozsudku 10C/50/2004-305 zo dňa 12.10.2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/12/2009-370 z 3.3.2010, o žalobe, ktorou sa žalobcovia v 1. až 4. rade domáhali uloženia povinnosti žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov sumu 1.000.000,- Sk (33.193,90 €) titulom peňažnej náhrady za nemajetkovú ujmu, spôsobenú im na

osobnostných právach zásahom žalovaného do ich súkromia a rodinného života usmrtením manželky žalobcu v 1. rade a matky žalobcov v 2. až 4. rade Z. O. pri dopravnej nehode. Podľa tvrdení žalobcov Z. O. zomrela dňa 3.8.2003 na následky zranení pri dopravnej nehode autobusu zn. Karosa, EVČ KE-164 AM v Obci Úhorná zavinenej žalovaným v 1. rade, ktorý v čase nehody bol vlastníkom a prevádzkovateľom autobusu a povinne zmluvne poistený u žalovanej poisťovne v 2. rade. Uplatnený nárok žalobcovia zdôvodňovali tým, že usmrtením blízkej osoby v dôsledku protiprávneho konania žalovaného došlo k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv a k nenávratnej deštrukcii interpersonálnych väzieb tvoriacich základ a rámec ich súkromného a rodinného života, keďže s nebohou tvorili plne fungujúcu rodinu a viazali ich dlhoročné a pevné sociálne, kultúrne a emotívne väzby, ktoré boli prerušené v dôsledku dopravnej nehody, pričom za vznik a následky protiprávneho zásahu, ktoré nie je možné úplne odstrániť len morálnou satisfakciou, zodpovedá žalovaný v 1. rade. Poukázali na závery znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zo dňa 12.12.2003 týkajúce sa príčiny dopravnej nehody, z ktorých vyplynulo, že parkovacia brzda autobusu žalovaného v 1. rade bola nevyhovujúca z dôvodu poškodennej tesniacej gumičky vo ventile páky parkovacej brzdy a technika jazdy vodiča autobusu, zamestnanca žalovaného v 1. rade Q. F. nebola správna, pretože pri jazde do strmého stúpania s najväčšou pravdepodobnosťou nepreradil včas rýchlostný stupeň, na kolesách nebol dostatok krútiaceho momentu, v dôsledku čoho motor zhasol, po zhasnutí motora vodič autobusu použil iba parkovaciu brzdú, nezaradil rýchlostný stupeň a nepoužil ani zaistovacie klíny napriek tomu, že z výškového priebehu komunikácie mu muselo byť zrejmé, že parkovacia brzda nemusí vozidlo udržať, vplyvom nedostatočného brzdového účinku došlo k spätnému pohybu autobusu a jeho prevráteniu dole kopcom, v dôsledku čoho cestujúca Z. O. utrpela zranenia, na následky ktorých na mieste nehody zomrela. Za vznik nemajetkovej ujmy podľa žalobcov zodpovedá žalovaný v 1. rade v zmysle ust. § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka per analogiam a pasívnu vecnú legitímáciu tiež žalovaného v 2. rade žalobcovia odvodzovali z ust. § 823 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 15, § 3 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov.

3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní ustálil skutkový stav zhodne ako bol tvrdený žalobcami. Vykonaným dokazovaním mal tiež preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves č.k. 5T 187/2004-1206, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13.3.2008, bol obžalovaný Q. F. oslobodený spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný obžalobou ako trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 180 ods. 1, 2 písm. b/ Trestného zákona účinného do 31.12.2005, pretože skutok nie je trestným činom. Z výsledkov dokazovania vykonaného v trestnom konaní súdu vyplynulo, že v príčinou dopravnej nehody bola nevyhovujúca parkovacia brzda a jednotlivé súčasti konania obžalovaného Q. F. neboli v príčinnej súvislosti s následkom, keďže boli prerušené príčinou, ktorá viedla k vzniku dopravnej nehody a tou bola nevyhovujúca parkovacia brzda. Súd prvej inštancie aplikoval na vec ustanovenia § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 427 ods. 1, § 428, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 4 ods. 2 a § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31.10.2003 a po vyhodnotení vykonaných dôkazov žalobe ako sčasti dôvodnej vyhovel rozsudkom 10C/50/2004-508 z 1.2.2012 v spojení s dopĺňacím rozsudkom zo dňa 16.11.2015, ktorým uložil žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov v 1. až 4. rade sumu 8.298,48 € do 3 od právoplatnosti rozsudku; v tomto výroku bol rozsudok potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/152/2016-784, 11Co/153/2016 zo 16.11.2016 a nadobudol právoplatnosť dňa 10.2.2017. Dopĺňacím rozsudkom zo dňa 16.11.2015 súd zamietol žalobu žalobcov v prevyšujúcej časti a v tomto zamietavom výroku, ako aj v súvisiacom výroku o trovách konania, bol rozsudok odvolacím súdom (rozsudkom 11Co/152/2016-784 zo dňa 16.11.2016) zrušený a v zrušenom rozsahu bola vec vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V súlade s právnym názorom a pokynmi odvolacieho súdu súd prvej inštancie v ďalšom konaní doplnil dokazovanie vo vzťahu k okolnostiam rozhodným pre správne určenie výšky nemajetkovej ujmy, ktoré v doterajšom konaní neboli dostatočne individualizované (zistené) a posúdené z pohľadu rozhodného hmotného práva a rozhodovacej praxe súdov. Konštatoval, že v danom spore vo vzťahu k základu uplatneného nároku bolo ustálené, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadostučinenie) peňažnou formou podľa ust. § 13 ods. 2 a 3 OZ a ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z.; v posudzovanom prípade žalobcami v 1. až 4. rade (ako poškodenými) požadovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa §

13 OZ preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného v 1. rade za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa cit. zákona a v súlade s čl. I. poisťnej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 3.1.2003 a Všeobecných poisťných podmienok poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla č. 636, ktoré sú jej súčasťou, ktorú žalovaný v 1. rade (ako poistený) uzavrel so žalovaným v 2. rade (poisťovateľom). Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že Z. O., bývajúc v V., ul. Q. XX, bola manželkou žalobcu v 1. rade a matkou žalobcov v 2. až 4. rade, zomrela dňa 3.8.2003 v Úhornej pri dopravnej nehode autobusu zn. Karosa, EČV: S., ktorého vlastníkom a prevádzkovateľom v čase nehody bol žalovaný v 1. rade (ďalej tiež len „žalovaný“), a ktorý je povinne zmluvne poistený u žalovanej v 2. rade. Z výsledkov trestného konania mu jednoznačne vyplynulo, že príčinou dopravnej nehody bola nevyhovujúca parkovacia brzda a ak by sa použila funkčná parkovacia brzda, bol by autobus zabezpečený proti samovoľnému pohybu a nebolo by došlo k jeho spätnému pohybu a zídaniu mimo vozovky. V tejto spojitosti súd za úplne absurdný považoval návrh žalovaného, dovoľávajúc sa aplikácie liberálnych a moderačných ustanovení Občianskeho zákonníka, najmä ust. § 441 OZ, aby súd skúmal mieru zavinenia poškodených účastníkov prepravy Poproč - Úhorná a pričítal im spoluzavinenie na vzniku škody. Súd uviedol, že si nevie celkom dobre predstaviť, akým spôsobom mali cestujúci zasiahnuť, príp. zabrániť vodičovi prejazd za značku D 16 o zákaze vjazdu vozidiel a súprav vozidiel, ktorých dĺžka presahuje vyznačenú hranicu 10m za obcou Úhorná, či tak mali urobiť verbálne, fyzicky, alebo akým iným spôsobom, pričom v kontexte tejto obrany žalovaného opakovane poukázal na rozhodnutie vydané v trestnom konaní a príčinu dopravnej nehody preukázanú v trestnom konaní. Uvedené skutočnosti podľa úvahy súdu prvej inštancie možno pričítať na ťarchu žalovaného, ktorý je plne zodpovedný za spôsobenú škodu a jej následok. Súd akcentoval tiež skutočnosť, že žalovaný počas trestného konania, ako aj civilného konania sa snažil preniesť zodpovednosť na iných, najskôr na vodiča autobusu, neskôr na poškodených cestujúcich, doposiaľ však neprejavil úprimne žiadnu ľútosť nad smrťou manželky a matky žalobcov, resp. spôsobeným následkom. Ba práve naopak dehonestujúco bagatelizuje možno až na hranici morálky následky smrti blízkej osoby žalobcov, napr. aj svojimi vyjadreniami, že „manželka a matka im chýba, či už ako pomoc alebo citovo. Ale ich rodina sa v dôsledku nehody nerozpadla, nedeštruovala, ale podľa niektorých tvrdení sa i zomkla viac. A teda táto koreňová základná rodina zložená z otca, jeho potomkov a prípadne ich detí (vnúčat žalobcu v 1. rade a zosnulej) naďalej funguje a sa navštevuje“. Výpoveďami žalobcov a svedkov súd mal preukázať, že pred smrťou Z. O., manželky a matky žalobcov, rodina viedla harmonický život, plný porozumenia a lásky a jasne, bez štipky pochybností vyplynulo, že kotvou, základom a pilierom rodiny bola práve zomrelá manželka žalobcu v 1. rade a matka žalobcov v 2. až 4. rade Z. O.. Pokiaľ žalovaný na svoju obranu v spore poukazoval na to, že rodina sa po smrti manželky a matky viac zomkla, nerozpadla, nedeštruovala, súd považoval za úplne prirodzené, akcentujúc princípy morálky uznávané v ľudskej spoločnosti a skutočnosť, že dôležitú úlohu v procese vysporiadania sa so smrťou blízkej osoby zohráva práve rodina a priatelia. Podľa názoru súdu prvej inštancie smrťou manželky a matky žalobcov došlo u žalobcov k nereparovateľnej ujme, keďže smrť najbližšej osoby je vo všeobecnosti považovaná za najviac traumatizujúcu udalosť, a to najmä ak je nečakaná, ako to bolo v tomto prípade. Súd uviedol tiež, že „je prirodzené a logické, že pozostalý po smrti milovanej osoby už nikdy nebude taký, aký bol pred jej smrťou. Táto skúsenosť poznačí normálneho, slušného človeka a pozmení ho. Za nevhodné a nenáležité, morálne neprijateľné považuje súd vyjadrenia a akési odporúčania žalovaného v 1. rade na adresu žalobcov, akým spôsobom mali, resp. by mohli prežívať smrť svojho najbližšieho človeka, t.j. smrť manželky a matky“. V dôsledku neočakávanej smrti blízkej osoby pri dopravnej nehode zavinenej zamestnancom žalovaného, podľa názoru súdu došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov a ich súkromného a rodinného života v takej miere, že bola narušená celistvosť ich rodiny, pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné. Následky zasiahli do manželského zväzku žalobcu v 1. rade ako manžela alebo nej, ktorého ochudobnenie v citovej oblasti je nenapraviteľné, žalobca v 1. rade podľa výpovedí ostatných žalobcov a svedkov mal s neb. manželkou veľmi pekný a harmonický citový vzťah v súlade s praktizujúcou vierou, chodili na spoločné výlety, trávili spolu všetok voľný čas a spoločne sa starali o deti, neskôr o vnúčatá a boli príkladnými rodičmi a starými rodičmi. Žalobcovia smrť manželky a matky nesú doposiaľ veľmi ťažko vzhľadom na ich citovú naviazanosť na nebohú. Úloha žalobcu v 1. rade ako otca a žalobkyne v 4. rade po strate manželky a matky bola ťažšia, keďže citové väzby detí na matku boli silné a otec, ako aj žalobkyňa v 4. rade prevzali na seba všetky úlohy, pričom v tom čase žalobkyňa ukončila štúdium na strednej škole a nebola pripravená prevziať v domácnosti úlohu „matky“. Žalobcovia v 2. až 4. rade (deti alebo nej) neočakávanou smrťou matky utrpeli závažnú psychickú ujmu, s ktorou mali blízky a dôverný citový vzťah, ich matka bola pilierom rodiny a deťom a rodine venovala všetok svoj čas, keď žiadne z detí nenavštevovalo materskú školu. Súd vyzdvihol tiež, že „žalobcovia v 2. až 4. rade v priebehu pojednávania nedokázali zakryť bolesť zo smrti matky, keď počas svojho výsluchu plakali, čo

len preukazuje ich hlboké citové väzby na matku. Zhodne uvádzali, že ani po rokoch bolesť zo straty matky neustupuje, cítia prázdnotu, ktorá sa stupňuje počas sviatkov a rodinných osláv“. Pri rozhodovaní o výške odškodnenia nemajetkovej ujmy súd zohľadňoval závažnosť a intenzitu zásahu do základných práv (práva na život) garantovaných Čl. 2 Hlava I. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj Listinou základných práv a slobôd a závažnosť vzniknutej ujmy, ktorá spočívala v smrti manželky žalobcu v 1. rade a matky žalobcov v 2. až 4. rade. Spravoval sa pritom úvahou „či je vôbec v peniazoch oceníteľný ľudský život, inými slovami, či je objektívne možné vôbec stanoviť akékoľvek kritéria na peňažné vyčíslenie straty blízkej osoby. Smrť fyzickej osoby v dôsledku zavinenej smrti vo všeobecnosti predstavuje následok, ktorý nie je možné odstrániť a ani ho napraviť a tak znamená pre zostalých nereparovateľnú citovú ujmu“, vychádzajúc z názoru, že „stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá na určenie výšky peňažnej náhrady v prípade smrti blízkej osoby nie je objektívne možné, pretože ľudský život nie je v žiadnom prípade obchodovateľný tovar a jeho hodnota je v podstate v peniazoch nevyčísliteľná. Ak je to vôbec možné, možno iba zmierniť ťažkú citovú ujmu a neoprávnený zásah do práva na ochranu poškodeného a pozostalých blízkych osôb formou právnych prostriedkov upravených v Občianskom zákonníku. Je nutné vcítiť sa do prežívania pozostalých blízkych osôb, akú ujmu a traumy predstavuje pre nich smrť osoby blízkej, ktorú osobu stratili, čo súd by v danom prípade očakával aj od žalovaného v 1. rade“. Súd prihliadol i na okolnosti na strane osoby zodpovednej, a to: a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a iné), ktorý môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými, b) dopad udalostí do duševnej sféry pôvodcu, c) jeho majetkové pomery a d) miera zavinenia. Za dôležitý aspekt pri určovaní výšky odškodnenia pokladal tiež, aby výška odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Na podklade uvedených skutočností a právnej úvahy súd prvej inštancie dospel k záveru, že smrťou manželky a matky žalobcov došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov, ich súkromného a rodinného života, ktorý zahŕňa vzťahy medzi blízkymi príbuznými a právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami tak, aby bolo možné mimo iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť a smrť najbližšej osoby žalobcov, vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a kultúrnym väzbám predstavovala natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvoj ich osobnosti, života a ďalšieho smerovania, že môže byť kvalifikovaná ako ujma, ktorá znevažuje ich dôstojnosť, či vážnosť v spoločnosti. Vo svojej úvahe o výške odškodnenia súd zohľadnil tiež, že žalovaný nie je ochotný prevziať zodpovednosť za spôsobený následok, smrť manželky a matky žalobcov, následky jej smrti bagatelizuje, pričom prezentoval názor, že opakované vypočutie žalobcov na pojednávaní by malo predstavovať pre nich určitú satisfakciu, počas konania sa snažil preniesť zodpovednosť na iných, na vodiča autobusu, poškodených cestujúcich, aj keď je nepochybné, že na prepravu cestujúcich žalovaný použil autobus, ktorý nebol v riadnom technickom stave a spôsobilý na cestnú premávku a žalovaný musel vedieť, že svojim konaním môže spôsobiť takýto následok, bol s tým uzročený, no bezdôvodne sa spoliehal, že k následku nedôjde. Okrem uvedených okolností súd prihliadol i na silné ekonomické postavenie žalovaného v 1. rade, ktorého základné imanie predstavuje 17.285.949,42 €, hodnota jeho majetku dosahuje 92.787.562 € a jeho výnosy za rok 2017 predstavujú čiastku 24.798.502 €. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch proti žalovaným je dôvodný a požadované peňažné odškodnenie vo výške 24.895,42 € pre každého zo žalobcov (spolu s už prisúdenými sumami právoplatným rozsudkom 10C/50/2004-708 zo dňa 1.2.2012 peňažné odškodnenie pre každého zo žalobcov predstavuje 33.193,90 €) považoval za adekvátne a primerané, pričom nerozlišoval výšku plnenia prisúdenú žalobcom (deťom a manželovi), keďže neboli na to mimoriadne dôvody. Podľa názoru súdu prvej inštancie výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná žalobcom nepôsobí pre žalovaného likvidačne, práve naopak predstavuje základné, štandardné kompenzovanie ich ujmy, ktoré nenahradí žalobcom manželku a matku a „návrat do pôvodného stavu neprichádza do úvahy“. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel a rozsudkom uložil žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov sumu 24.895,42 €, v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň súd podľa ust. § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zamietol návrh žalovaného v 1. rade zo dňa 28.2.2019 na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o ústavnej sťažnosti podanej proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/163/2017 zo dňa 29.11.2018, ktorým bolo odmietnuté dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/152/2016-784 zo dňa 16.11.2016, nakoľko mal za to, že nie sú dané dôvody na prerušenie konania podľa ust. § 164 CSP, ktoré by v tomto prípade bolo nevhodné a neúčelné, zbytočne predlžujúce konanie s poukazom na to, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/163/2017 zo dňa 29.11.2018 je v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu (napr. I. ÚS 206/2015, III. ÚS 645/2015, III. ÚS 646/2015). Súd akcentoval v tejto súvislosti, že imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces je právo sporovej strany na rozhodnutie v tzv. primeranej lehote

a jedným z primárnych, kľúčových princípov Civilného sporového poriadku je princíp hospodárnosti konania a procesnej ekonomie, pričom v tomto konkrétnom prípade žaloba bola podaná na súd dňa 9.2.2004 a prerušenie konania by bolo aj s ohľadom na uvedenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR neefektívne a viedlo by k porušeniu práva ostatných strán na rýchlu a účinnú ochranu ich práv a právom chránených záujmov. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že plne úspešným žalobcom priznal voči žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v rozsahu 100 % a uviedol, že o výške trov bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

4. Proti tomuto rozsudku podali žalovaní v 1. a 2. rade v zákonnej lehote odvolania.

5. Žalovaný v 1. rade podaným odvolaním napadol rozsudok vo všetkých jeho výrokoch, navrhol ho v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP, t.j. že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam neprihliadaním k rozhodujúcim okolnostiam ich ignoráciou a deformáciou v dôsledku nie nestranného postupu, čo samostatne uplatnil ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP a konanie má vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 365 ods. 1 písm. d) CSP, resp. podľa intenzity väd odôvodnenia a prihliadania k okolnostiam neuplatňovaným žalobcami v rozpore so zásadou kontradiktórnosti a rovnosti strán, poťažmo i vadu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP. Poukázal na to, že čiastočným rozsudkom v predchádzajúcom konaní už bola každému zo žalobcov právoplatne priznaná suma 8.298,48 € (teda štvrtina nimi uplatnenej sumy), pričom napadnutým rozsudkom súd priznal každému zo žalobcov nárok v rozsahu prevyšujúcom priznaných 8.298,48 €, a teda v konečnom dôsledku priznal celkovo sumu 33.193,92 € každému zo žalobcov tak, ako žalobou uplatnili. Priznanie plnej sumy podľa názoru žalovaného súd v rozsudku odôvodnil čisto emocionálne, bez zhodnotenia všetkých rozhodujúcich skutočností prípadu a konkrétnych okolností, ktoré buď zámerne alebo v dôsledku vlastného emocionálneho precitovania prípadu, ignoroval alebo deformoval. Uviedol, že aplikované ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka sú ustanoveniami tzv. zložitej aplikácie práva pre neurčitost' ich vyjadrenia, ktoré upravujú v sumáre veľmi rôznorodé chránené typové statky, podmienenú a výnimočnú relutárnu náhradu, pri absencii vyjadrenia aspoň všeobecnej predstavy o výške takejto náhrady pre druhovo príbuzné statky a veľmi rámcovo upravenými kritériami pre ustálenie prípadnej peňažnej náhrady (§ 13 ods. 2 a § 13 ods. 3). Takáto právna úprava si vyžaduje zvlášť opatrnú, precízne odôvodnenú, konkrétne objektivizovanú a objektívne v spoločenskej materiálnej realite štátu ukotvenú presvedčivú aplikáciu práva a presvedčivo odôvodnenú úvahu súdu, ktorá v rozsudku súdu prvej inštancie vôbec nie je prítomná. Podľa názoru žalovaného napadnutý rozsudok predstavuje vybočenie z racionality a celkom arbitrárny postup súdu, ktorý viedol nielen k objektívne nesprávnemu rozhodnutiu, ale i k spochybneniu samotných princípov právneho štátu, ktorými sú nestranný výkon súdnictva, právna istota a predvídateľnosť aplikácie práva. Pochybenia súdu viedli k priznaniu neodôvodnenej a neprímerane vysokej peňažnej náhrady. Žalovaný tvrdil, že smútok a ľútosť žalobcov, ktorých dopravná nehoda pripravila o matku v už ich dospelom veku a žalobcu v 1. rade o manželku, zdieľal pri výsluchoch žalobcov v konaní. Život bohužiaľ nie je možné prinavrátiť a v konaní preto ide o poskytnutie symbolickej peňažnej náhrady, ktorá má zmierniť uvedený následok a vyjadriť symbolickú účasť v podstate celej spoločnosti na takejto strate (pretože naša moderná ľudská spoločnosť sa na takomto symbolickom geste v súčasnej etape vývoja, pri dopravných nehodách a poskytovaní zdravotnej starostlivosti uzhodla ako na geste vhodnom). Vytkol súdu prvej inštancie, že nereflektoval na jeho argumentáciu prednesenú v konaní, v ktorej poukazoval na to, že poskytovaná náhrada musí byť racionalizovaná, pomerovateľná a objektívne zdôvodnená, akokoľvek budeme hovoriť o smrti ako o neodčiniteľnom zásahu či neoceniteľnosti ľudského života ako takého, keďže je evidentné, že predmetom žaloby a súdneho konania je celkom konkrétna a nie malá suma peňažnej náhrady, a preto je zřejmé, že tento zásah a jeho satisfakcia peňažnou náhradou oceníteľné sú. Poukázal na absenciu zákonného rámca špecifického nároku na odškodňovanie ujmy na súkromnom a rodinnom živote pozostalých po obetiach dopravných nehôd, absenciu vyjadrenia zákonodarcu o jeho približnej výške v štandardizovaných situáciách a čitateľných a jasných kritérií pre ustálenie výšky nároku v konkrétnom prípade. Rôznorodosť súdmi priznávaných výšok tejto náhrady je markantná a dychberúca, pri argumentačnej skôr prázdnoti a rozhodne nepresvedčivosti značnej časti rozhodnutí súdov SR, čo sú podmienky v ktorých prebieha toto konanie i konania obdobné a prostredie, ktoré nevedie k dohode medzi stranami (pretože pre akúkoľvek rozumnú dohodu chýbajú jasné predvídateľné kritériá),

ale zúčastnených vystavuje dlhoročným sporom, zbytočným rozporom a vedie k pocitu krivdy každej zo zúčastnených strán sporu, keď nemáme zákonodarcom či vyššou súdnou praxou SR vyjadrenú ani približnú predstavu o očakávanej výške takejto náhrady. Podľa názoru žalovaného rozhodujúce súdy si tak trochu neuvedomujú dôsledky tohto prístupu, keď nesú zodpovednosť za (ne)stabilitu a (ne)fungovanie systému ako celku, vrátane systému povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovateľom motorovým vozidlom či samotných prevádzkovateľov, ktorí pri potenciálne častom výskyte takého javu, vlastného samotnej povahe takýchto prevádzok, kde „auto vo vzťahu k ľudskému telu je na roveň zbrani“, potrebujú mať jasnú a približne kalkulovateľnú predstavu o finančnom riziku a jeho dopadoch, čo by na druhej strane umožnilo spravodlivé, primerané a promptné odškodnenie. Poukázal na to, že v konaní sa primárne domáhali, aby súd vyjadril približnú štandardnú predstavu o výške či rozpätí takejto peňažnej náhrady nemateriálnej ujmy spôsobenej pozostalým obeť nehody, ktorá by bola naviazaná na materiálne podmienky spoločnosti ako akej, pretože bez takto vyjadrenej predstavy je súdne rozhodnutie argumentačne zavesené vo vzduchoprázdne a pri všeobecnosti právnej úpravy úplne arbitrárne, a teda nielenže vybočujúce zo základov rozumu a racionality, ale úplne z rozumu. Neposkytuje totiž ani vo všeobecnosti odpoveď na otázku, prečo toľko a nie napr. 10 - krát či 100 - krát viac alebo naopak 10 či 100 - krát menej. A takto o nič neukotvené sa teda aj značne líšia medzi sebou rôzne rozhodnutia - niekedy v násobkoch, desaťnásobkoch, ale vylúčené nie sú ani odlišnosti výšky náhrad v stonásobkoch, v ktorých odôvodnení sa však dôvod takej odlišnosti nenachádza alebo nie je dohľadateľný, pretože sú si v tejto poločke intenzity zásahu a jej ilustrácii dosť podobné. V týchto podmienkach sa nie bez príčiny objavujú kritické hlasy odbornej verejnosti, ktoré podozrievajú súdy napr. aj z emocionálneho rozhodovania, a to na podklade predstavy, „že čím vyššiu náhradu ... (sami) priznajú, tým viac bude ich rozhodnutie oproti inému rozhodnutiu spravodlivejšie“ [Šorl, R.: Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného. Stav a východiská. 2. časť in Bulletin SAK č. 10/2017, s. 20]. Zdôraznil povinnosť súdov rozhodovať v rovnakých prípadoch rovnako, čo predstavuje pretavenie zásady rovnosti pred zákonom a súdom, ktorá je ústavným princípom. Uviedol, že z napádaného rozsudku sa nedozvedá, prečo sa celkovo priznaná suma 4 x ekvivalent 1.000.000 Sk javila súdu ako primeraná a táto sa neblíži vo finančnom vyjadrení napr. prípadom žalovaným uvádzaným v podaní zo 6.5.2019, v ktorom poukazoval na prisúdené náhrady pri nehodách, ku ktorým došlo už s podstatným časovým odstupom od tu posudzovaného prípadu z roku 2003 (až na jednu výnimku), a teda v iných ekonomicky zohľadňovaných podmienkach (ktoré vedú k vyšším náhradám), pričom tieto priznávané náhrady dosahujú aj relatívne nízku výšku (výraze nižšiu ako v danom prípade), hoci v nich vystupujú spríšuňujúce okolnosti trestných odsúdení či nízkeho veku pozostalých a ich odkázanosti. Konkrétne Okresný súd Martin vo veci sp. zn. 5C/312/2014 priznal manželke a deťom (maloletému a plnoletému) ako náhradu nemajetkovej ujmy za manžela a otca - žiteľa po 5.000,- €, Okresný súd Senica sp. zn. 10C/9/2013 priznal náhrady manželovi alebojej a jej deťom po 8.000,- €, pričom pôvodca nehody bol odsúdený za prečin a išlo o nehodu z roku 2011, Krajský súd v Nitre sp. zn. 5Co/182/2013 priznal manželke nebohého a jej maloletým 4 a 6 ročným deťom po 10.000 €, pričom išlo o žiteľa rodiny, Okresný súd Martin sp. zn. 5C/189/2010, priznal manželke nebohého a jej deťom po 6.000,-€, pri trestnom odsúdení pôvodcu, pričom išlo o žiteľa rodiny. Podľa názoru žalovaného pre rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalých za smrť ich rodinného príslušníka je potrebné túto náhradu nejako zakotviť v matérii právneho štátu a hľadať náhradu obdobnú. Takúto použiteľnú predstavu je možné nájsť v zákone č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v relevantnom znení, v ktorom je vyjadrená základná predstava zákonodarcu o spravodlivom odškodnení nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím priamo poškodeného násilným trestným činom. O násilný trestný čin pritom v danom prípade nejde; preto uvedenú sumu je zrejme potrebné vnímať ako limitnú, nie smernú, zodpovedajúcu požiadavke rovnosti a aplikácii princípu primeranosti použitého v právnom štáte, v ktorom sa má realizovať princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva. Minimálna mzda (§ 5 ods. 1 cit. zákona) v r. 2003 bola vo výške 185 €, čomu zodpovedá náhrada vo výške 9.250 € a pri rozdelení tejto sumy na štyroch pozostalých po 2.312,50 na poškodeného. Uviedol, že potrebnosť použitia tejto analógie pre ustálenie približnej predstavy o výške náhrady za smrť aj v iných prípadoch už uvádzajú aj súčasné súdne rozhodnutia, ktoré pripojil k vyjadreniu zo dňa 6.5.2019. K takejto výslednej sume okolo 8.000,- € nemajetkovej ujmy pri usmrtení dospieva i najnovšia česká prax, ktorá túto stabilizuje ako 20 - násobok hrubej priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve za rok predchádzajúci smrti poškodeného (Najvyšší súd ČR sp. zn. 25Cdo 894/2018), pričom jasne uvádza, že bez nejakej základnej predstavy o výške náhrad by rozhodovanie súdov bolo úplnou svojvôľou a ľubovôľou. Keďže fungovanie vo vonkajšom reálnom živote predstavuje súhrn materiálnych podmienok daných celkovo ekonomikou krajiny, nie náhodou suma 240.000 Sk (ekvivalent okolo 8.000 €) predstavovala i strop náhrady pre celkovú

sumu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa právnej úpravy platnej a účinnej v čase smrti Z. O. (§ 7 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb.). Dôvodenie tým, že náhrada za zásah do súkromia by nemala presahovať najvyššiu možnú mieru odškodnenia priamej ujmy na telesnej a duševnej stránke jednotlivca, má svoje racionálne a je harmonizované i s výškou, ku ktorému dospel Najvyšší súd ČR vo vyššie cit. rozhodnutí, za stavu, keď výška tejto náhrady v ČR podobne ako na Slovensku nie je upravená zákonom. Poukaz žalovaného na neprítomnosť žalobcov pri samotnej nehode ich manželky i matky, či absencia nutnosti psychiatrickej liečby a poruchy v danom prípade má tak racionálne opodstatnenie; súd prvej inštancie ich však nebral do úvahy a ignoroval ich bez vysvetlenia. Rovnako podľa Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné prihliadať pri rozhodovaní o takejto náhrade aj na tradície a životnú úroveň krajiny (rozhodnutie zo dňa 6.3.2007 Scordino proti Taliansku, či Stanková proti SR zo dňa 9.10.2007). Vytkol súdu, že na jeho argumenty podopreté súdnou praxou vrcholných súdov ČR, analytickou právnou teóriou, judikatúrou ESLP, úpravou analogickej problematiky či cez princípy primeranosti, rovnosti a spravodlivosti aplikovateľnej úpravy obdobných inštitútov vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, konkrétne neuvádza a vo svojej úvahe na ne vôbec nereagoval. Podľa žalovaného ak chýba vyjadrenie základnej predstavy o výške náhrady v štandardných okolnostiach nehodovej udalosti a vzťahoch obetí a pozostalých, je potom obtiažne hovoriť o použití správnej úvahy aproximujúcej a uspôsobujúcej výšku tejto náhrady na konkrétne okolnosti prípadu, a preto sa domáhal, aby súd jasne aplikoval zákonné kritériá ust. 13 ods. 3 OZ, t.j. „okolnosti zásahu“ a „závažnosť ujmy“ a že nebude postačovať skúmať „intenzitu vzťahov v rodine, do ktorej zasiahla smrť rodinného príslušníka“. Podľa názoru žalovaného v zmysle Čl. 4 ods. 1 CSP k aplikácii sa ponúkajú kritériá pre stanovenie výšky náhrady škody v ust. § 450 a § 443 OZ - primerane, resp. im podobné kritériá, ktoré súd neaplikoval. Za objektívne okolnosti, ktoré sú merateľné, zistiteľné a sumárnejšie vystihujú podstatu ujmy stratou blízkeho, a preto by mali byť štandardne zisťované, sú podľa judikatúry okolnosti, ktoré sú na strane poškodených: a) intenzita vzťahu žalobcu so zomretým, b) vek zomretého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenom, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie; a na druhej strane okolnosti na strane zodpovedného subjektu (pôvodcu zásahu): a) postoj (keď prostá obhajoba a obrana proti vzneseným nárokom sa ale považuje za oprávnenú), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu, c) jeho majetkové pomery (avšak len v smere, aby nebola táto náhrada likvidačná), d) miera zavinenia, príp. spoluzavinenie (napr. nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14). Na tieto kritériá vyprofilované v okolnostiach Českej republiky, začína odkazovať i rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky (rozhodnutia pripojené k podaniu žalovaného zo 6.5.2019). V podobných prípadoch aplikujúci princíp rovnosti a primeranosti má byť rozhodované podobne. Vek zomretého a pozostalých je podstatný. Zvykne sa zdôrazňovať, že vzťah rodiča k dieťaťu a pocit zodpovednosti zaň je podstatne intenzívnejší než v opačnom smere (Krajský súd v Trnave 23C/112/2016). Strata dieťaťa rodičom, prípadne maloletého, prípadne jediného alebo jediného príbuzného sa zohľadňujú osobitne (Okresný súd Revúca 6C/89/2016), podstatnou okolnosťou je napr. i zavinenie (či išlo o konanie úmyselné či trestnoprávne postihnuté). Žalovaný vyčítal súdu, že ani vek obete, ani pozostalých potomkov (plnoletých, osamostatnených, resp. osamostatňujúcich sa), absenciu úmyslu, porovnanie s prípadom úmrtia potomka atď., nijako nebral do úvahy a jeho súvisiacu argumentáciu, podopretú aj o súdnu prax, úplne odignoroval. Poukázal na to, že k smutnej udalosti úmrtia došlo v prípade žalobcu 2/ v podstate už po jeho osamostatnení, ktorý mal vlastnú rodinu, staval si vlastný dom a v prípade žalobcov 3/ a 4/ už vo fáze ich začínajúcej dospelosti pri opúšťaní hniezda, ktorí študovali či začínali študovať na VŠ. Žalobca 3/ študoval na VŠ v Košiciach a za týmto účelom býval v niektorých semestroch aj na internáte, žalobkyňa 4/ už mala vzťah a chystala sa študovať podľa svojho tvrdenia mimo domova, zmenila formu štúdia z dennej na diaľkovú a asi dva roky po nehode uzavrela manželstvo a založila si vlastnú rodinu. Všetci žalobcovia 2/ až 4/ doštudovali a založili si rodiny (žalobcovia 2/ a 4/), resp. vlastné domácnosti (žalobca 3/), všetci riadne pracujú, neboli v dôsledku dopravnej nehody dlhodobo pracovne neschopní, psychiatricky liečení (čo je okolnosť, ktorá je v niektorých systémoch ako napr. Nemecko podmienkou vôbec priznania nároku a aj u nás sa ňu prihliada), nikto zo žalobcov nebol priamo prítomný pri nehode pani Z. O.. Z výsluchov žalobcov vyplynulo, že pani O. ako manželka a matka žalobcom chýba, či už ako pomoc alebo citovo, ale ich rodina sa v dôsledku nehody nerozpadla, nedeštruovala, podľa niektorých tvrdení sa i v dôsledku udalosti zomkla ešte viac. A teda táto koreňová základná rodina zložená z otca, jeho potomkov a prípadne ich detí (vnúčať žalobcu 1/ a zosnulej) naďalej funguje a sa navštevujú, žalobca 1/ uviedol, že s deťmi a vnúčaťmi sú v dennom kontakte. Pokiaľ sami žalobcovia uviedli a svedkovia potvrdzovali, že sa javia po udalosti menej veselí alebo skôr odchádzajú zo spoločenských podujatí, uvedené podľa názoru žalovaného je trochu i znakom dospelého či uponáhľaného života, ktorý všetci vieme, a dôsledkom toho, že majú prácu, vlastné rodiny a vlastné starosti. Za týchto okolností kontaktu, stretávania sa nielen na oslavách narodenín, absolvovania spoločných dovolení 2 x ročne,

je uvedené snáď možné mať za dôkaz normálneho fungovania rozrastenej rodiny, kde si deti založili svoje vlastné rodiny, resp. už vedú v inom dome či meste vlastný samostatný život. Nemožno to teda vnímať tak, že žalobcovia od nehody už vôbec nikam nechodia, nič ich neteší a so všetkým prestali. Žalobkyňu 4/ teší jej práca a v určitej forme sa venuje i svojej pôvodnej záľube - spevu, žalobca 1/ podľa predloženého čestného vyhlásenia MUDr. D. pracuje s turistami a poľovníkmi. Život i po tejto smutnej udalosti pre nich všetkých pokračuje normálne ďalej. Za nepodložený a najmä nemierny žalovaný považoval poukaz žalobcov na „ekonomické postavenie žalovaných (...) veľké obchodné spoločnosti s rozsiahlym majetkom a dosahovaním pravidelného vysokého zisku“, ktoré žiadali zohľadniť. V tejto súvislosti uviedol, že jednak v našom systéme práva v SR sa neuplatňujú tzv. punitive damages (sankčné náhrady vlastné angloamerickému systému), pričom majetkové pomery žalovaného v týchto konaniach neznamenajú, že sa má priznávaná náhrada stupňovať, pretože by to bolo v rozpore s princípmi primeranosti i rovnosti (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo 894/2018). Na majetkové pomery zodpovednej osoby sa prihliada len v tom smere, že uložená náhrada nesmie byť likvidačnou, nemôže však viesť k ukladaniu vyššej náhrady než v inom porovnateľnom prípade, pretože by sa jednalo práve o zapovedanú diskrimináciu. Opakovane poukázal na skutočnosti, ktoré majú byť zohľadňované pri rozhodovaní o výške nároku na jeho prospech, a to najmä: absencia zavinenia na strane zodpovedného subjektu, teda sa nevyžaduje žiadne exemplárne potrestanie dopravcu; vozidlo spĺňalo požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov na tento typ dopravného prostriedku (technická kontrola); neosvedčenie potrebnosti preventívneho pôsobenia; prihliadanie k okolnostiam vzniku škody (snaha vodiča vyhovieť cestujúcim a vznik nehody v dôsledku nešťastnej súhry viacerých náhod); šofér čin ľutoval, mal z toho duševné následky; vo veci prebiehalo aj trestné konanie, ktoré samé osebe predstavuje určitú satisfakciu pre príbuzných obetí; široká medializácia prípadu, ktorý ostáva v pamäti širšieho okruhu verejnosti podnes späť so žalovanou spoločnosťou; žalobcovia vedú z objektívne posúditelného hľadiska aj po udalosti v podstate normálny a úspešný život, vek žalobcov 2/ až 4/ v čase nehody nebohej potvrdzoval ich relatívnu samostatnosť, doštudovali, našli si prácu, založili si vlastné rodiny, resp. samostatné domácnosti, všetci majú zamestnanie, resp. vlastné podnikanie; pretrvali rodinné väzby v koreňovej rodine, žalobcovia denne komunikujú, kontaktujú, majú spoločné zážitky na vcelku nadštandardnej báze (nehoda nedeštruovala rodinu; naopak ju možno podľa niektorých ich vlastných tvrdení či svedeckých výpovedí i zomkla a posilnila), a teda ujma ku ktorej došlo, nebola zničujúca, nevedla k životnej rezignácii, psychickým chorobám, ale žalobcovia pokračovali v normálnom živote a v štandardnej sebarealizácii; pozícia žalobcov je rôzna, žalobca 1/ bol k nebohej v príbuzenskom pomere manžela a žalobcovia 2/ až 4/ sú potomkami, pričom v čase nehody boli v rôznom stupni osamostatnenia sa. Mal za to, že súd prvej inštancie postupoval čisto subjektívne, tendenčne, straniac jednej strane sporu a protirečiac nastoleným tézám, sám sebe i objektívnym skutočnostiam, z ktorých niektoré ignoruje, prifarbuje alebo prekrúca. Citoval ďalej ust. § 193 CSP k záverom o príčinnej súvislosti a nesúhlasil s úvahou súdu k výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú odvíja od záveru trestného rozsudku o nevine šoféra pre neperfektný stav bŕzd autobusu a odmietol prihliadať k okolnostiam prípadu a aplikovať moderačné a ďalšie ustanovenia o náhrade škody (ust. § 450 a § 443 OZ), ktoré nachádzajú svoj výraz v skúmaní normatívnych okolností na strane poškodeného i pôvodcu zásahu profilovaných súdnou praxou a sú subsumovateľné pod ust. § 13 ods. 3 OZ. Vytkol súdu, že neprihliadol k tomu, že nešlo o úmyselné zavinenie a že k zásahu došlo v dôsledku prílišnej ústretovosti vodiča voči účastníkom prepravy, že prekrúca argumenty poukazujúce na uvedené skutočnosti, ktoré by do úvahy o výške náhrady mali vstupovať zmierňujúco a znižujúco, na niečo, čo žalovaný v konaní nikdy netvrdil. Podľa žalovaného závery súdu sú v rozpore so zásadou kontradiktórnosti, ako aj v rozpore so zásadou in dubio pro reo. Na jeho prostú obranu proti vznášanej nároku, nie v zanedbateľnej výške, nie je možné ani s poukazom na súdnu prax nazerať ako na nepatričnú; v rozpore s týmto prostým rozumným prístupom súd aplikuje demagogizujúci a zrejme stredoveko-inkvizitný prístup, keď žalovaného opakovane obviňuje, že sa „snažil preniesť zodpovednosť na iných, najskôr na vodiča autobusu, neskôr na poškodených cestujúcich“ (body 64 a 75 rozsudku). V tejto súvislosti poukázal na to, že v prípade trestne stíhaného vodiča pred orgánmi činnými v trestnom konaní bol povinný uvádzať pravdivé skutočnosti (hoci trestný súd napokon uzavrel ako rozhodujúce v príčinnej súvislosti pre uzavretie trestnej zodpovednosti skutočnosti iné) a popieral tvrdenie, že by prenášal zodpovednosť na cestujúcich - iba poukazoval na ústretovosť vodiča voči cestujúcim ako okolnosti prítomné pri vzniku zásahu, ktoré by nemali byť považované za priťažujúce žalovanému, ale naopak. Tvrdenie, že pani Z. O. pozostalým chýba ako pomoc i citovo, je ťažko považovať za akokoľvek znevažujúce tvrdenie, takéto tvrdenie je objektívne znevažovania prosté a má oporu v tvrdeniach a výpovediach žalobcov, napr. vo vzťahu k starostlivosti o domácnosť a žalobcu 2/ vo vzťahu k starostlivosti o ich spoločné deti. Podľa žalovaného závery súdu sú všeobecné, bez opory v konkrétnych skutočnostiach a vyjadrenia

súdu nemiestne „moralizujúce“ na adresu žalovaného (bod 65 rozsudku) a žalovaný rozhodne popiera, že by žalobcov akokoľvek poučoval o tom, čo mali urobiť alebo ako mali reagovať. Pokiaľ si dovoľil zhrnúť výsledky dokazovania či výsluchov a tieto pomerovať zákonnými znakmi, v tejto súvislosti na adresu súdu uviedol, že jeho obrana mu prácu asi komplikuje a bolo by zrejme súdu pohodlnejšie, keby strana, ktorej nestranil, mlčala, ale inak toto nepodložené osočovanie nemôže súd myslieť vážne. Tiež záver súdu, že ujma žalobcov v dôsledku nehody autobusu, ktorá je žalovanému pričítaná na podklade objektívnej zodpovednosti, „vzhľadom k vzájomným väzbám (...) môže byť kvalifikovaná ako ujma, ktorá znevažuje ich dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti“ (bod 73 rozsudku), žalovaný pokladal za tendenčný a absurdný, porušujúci zásadu rovnosti a nestrannosti súdu. Zdôraznil, že jeho obrana proti vzneseným nárokom je legitímna a je plne dôvodná o to viac, o čo viac chýba riadna, rozumná, objektívna a vyargumentovaná úvaha súdu, kde výška prisúdeného nároku v úvahe súdu nie je o nič opretá a na nič objektivizované naviazaná. Napokon dodal, že hoci sa súd prvej inštancie napr. vo vzťahu k zisťovaniu majetkových pomerov na strane žalovaných tvári navonok neutrálne, s prihliadnutím na závery o „silnom ekonomickom postavení žalovaných“, však zjavne načúva tvrdeniam žalobcov o potrebe sankcionovať (čomu náhrada podľa § 13 OZ z povahy neslúži), resp. pôsobiť preventívne na spoločnosť (čo rovnako neprináleží priamo povahe nároku podľa § 13 OZ a nijako sa navyše taká potreba v konaní pred súdom ani nepreukázala). Pokiaľ ide o návrh na prerušenie konania o nároku prevyšujúcom právoplatne priznanú sumu 8.298,48 € každému zo žalobcov, do právoplatnosti rozhodnutia o ústavnej sťažnosti proti čiastočnému rozsudku súdu o priznaní tejto časti nároku, tento návrh považoval za dôvodný. Rozhodnutie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku totiž priamo ovplyvňuje rozhodnutie o zostávajúcej časti nároku, pretože v prípade dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti, bude rozhodnutie o zostávajúcej časti nároku predčasné. Uviedol, že ním podaná ústavná sťažnosť zo dňa 28.3.2019 smeruje proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/163/2017 zo dňa 29.11.2018, ktorým bolo rozhodnuté o dovolaní proti I. výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach 11Co/152/2016-784 zo 16.11.2016 a konanie pred ústavným súdom doposiaľ prebieha. Podaným odvolaním žalovaný napadol i závislý výrok o náhrade trov konania a uviedol, že o náhrade trov je potrebné rozhodnúť v súlade so zásadou úspechu a jednak uplatniť i zásadu účelnosti vynaložených trov konania v prípade, že by na základe úspechu/pomerného úspechu mala byť priznaná náhrada za jednotlivé úkony v nejakom rozsahu žalobcom. S prihliadnutím k uvedenému je potrebné venovať pozornosť napr. tomu, že vo viacerých písomných podaniach žalobcovia iba opakovali nimi už uvedené skutočnosti, prípadne po častiach uvádzali skutočnosti, ktoré mohli uviesť už v počiatočných fázach konania, rovnako ako na nich nadväzujúce viaceré pojednávania vo veci po prvom výsluchu žalobcov; uvedené sa v zásade týka všetkých písomných podaní po podaní samotnej žaloby, mimo tých, ktorými nutne reagovali na písomné podania žalovaných. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a uplatnil si náhradu trov celého konania vrátane odvolacieho konania voči žalobcom v 1. až 4. rade v zodpovedajúcom rozsahu.

6. Žalovaný v odvolaní namietal ďalej, že nesprávny postup, narušenie rovnosti strán v jeho neprospech a zaujatosť súdu prvej inštancie sa prejavili i nezákonným rozhodnutím o uložení poriadkovej pokuty advokátskej kancelárii IURISTICO s.r.o. vo výške 300 € uznesením 10C/50/2004 zo dňa 7.5.2019 za využitie práva vyjadriť sa a práva na záverečnú reč prostredníctvom svojho advokáta, ktoré učinil písomným podaním zo dňa 6.5.2019 a mal za to, že pre uloženie poriadkovej pokuty neexistuje zákonná opora v aplikovanom ust. § 102 ods. 1 CSP. Aj z tohto dôvodu, keďže tu žalovaný vidí súvislosť medzi právoplatným uznesením súdu prvej inštancie, voči ktorému nie je inak odvolanie prípustné, a rozsudkom, ktorá podporuje záver o zaujatosti sudkyne a neústavnom obmedzovaní práva na právnu ochranu, podal proti uzneseniu č.k. 10C/50/2004 zo dňa 7.5.2019 odvolanie v zmysle ust. § 365 ods. 2 a 389 ods. 2 CSP a navrhol ho zrušiť bez náhrady. Poukázal na to, že písomné vyjadrenie zo dňa 6.5.2019, doručoval v tento deň do elektronickej dátovej schránky súdu a predložil ho súdu v deň pojednávania 7.5.2019 i v tlačenej forme (v troch vyhotoveniach vrátane príloh: pre súd, žalobcov i žalovaného 2/), pričom písomné vyhotovenie vyjadrenia slúžilo na uľahčenie práce súdu, ako i ostatných strán, keď túto záverečnú reč predložil advokát všetkým i v písomnej forme, pričom bol pripravený ju aj predniesť. Uvedené skutkové okolnosti súd v uznesení neuvádza správne a v celom rozsahu, pričom celkom vedome mu unikla tá podstatná skutočnosť, že advokátovi hrozbou ďalšej pokuty znemožnil tento svoj postup na pojednávaní obhájiť, čím znemožnil strane uskutočňovať jeho prostredníctvom právo na spravodlivý proces - formou ústneho prednesu záverečnej reči podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP. V podaní, za ktoré bol sankcionovaný, pritom žalovaný reaguje na obsiahle výsluchy žalobcov a svedkov realizované na predchádzajúcom pojednávaní (11.4.2019), doplnené dodatočne o čestné vyhlásenie MUDr. D., a zároveň na obsiahle písomné podanie žalobcu z apríla 2019 (obsahujúce 16

obsiahlych príloh vrátane 14 objemných rozsudkov), ktoré bolo cestou súdu advokátovi doručované až dňa 23.4.2019 do dátovej schránky. Podanie je čisto právnym zhrnutím veci a neobsahuje žiadne ďalšie návrhy na dokazovanie, uvedené nie je možné za žiadnych okolností považovať za marenie vytyčeného pojednávania, ktoré súd označil ako venované zhrnutiam. Zákon nelimituje rozsah záverečnej reči strán sporu a nezakazuje ani prípadné ďalšie reakcie strán na realizované prednesy a podľa žalovaného k žiadnemu mareniu konania a rozhodovania súdu tým nedošlo a ani nemohlo dôjsť, na realizované právo v konaní sa vyjadriť nie je možné nazerať ako na naplňajúce znaky žiadnej zo skutkových podstát podľa ust. § 102 ods. 1 CSP, keďže nedošlo k porušeniu žiadnej súdom uloženej povinnosti (a s tým spojenej nečinnosti), k neuposlúchnutia príkazu súdu, ani rušeniu poriadku či dôstojnosti, či hrubo urážlivému podaniu a právny zástupca sa dostavil na súd a pojednávanie nariadené dňa 7.5.2019.

7. Žalovaný v 2. rade podal odvolanie proti rozsudku vo vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania, odôvodniac ho odvolacími dôvodmi podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) a h) CSP, t.j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mal za to, že rozsudok je zaťažený vadou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti v časti priznania nemajetkovej ujmy žalobcom, nakoľko z rozsudku žiadnym spôsobom nevyplýva, ako súd dospel k vyhovaniu žalobe v celku, v rovnakej miere pre každého zo žalobcov, a ktoré konkrétne skutkové okolnosti na strane toho - ktorého žalobcu ho k takémuto rozhodnutiu viedli. Súd sa obmedzil len na konštatovanie, že žalobcom priznal nimi požadované plnenie, pričom nerozlišoval výšku plnenia medzi deťmi a manželom, keďže neboli na to mimoriadne dôvody (bod 76. rozsudku) a tento záver súdu považoval za arbitrárny a nepreskúmateľný. Žalovaný v 2. rade mal za to, že v konaní netvorí so žalovaným v 1. rade nerozlučné spoločenstvo podľa ust. § 77 CSP, ale spoločenstvo samostatné v zmysle ust. § 76 CSP, v ktorom koná sám za seba a jeho procesné úkony potom pre žalovaného v 1. rade neplatia. Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. O nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi. V danom prípade vystupujú na žalovanej strane dva subjekty, a to žalovaný v I. rade ako pôvodca neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov (prostredníctvom konania svojho zamestnanca) a žalovaný v 2. rade ako poisťovateľ v zmysle zákona o PZP. Citoval ust. § 511 ods. 1 OZ, ktoré upravuje tzv. pasívnu solidaritu, ktorá je vyjadrená termínom „spoločne a nerozdielne“, je charakterizovaná viacerými subjektmi na dlžnickej strane, ktorých povinnosťou je splniť dlh tomu istému veriteľovi spoločne a nerozdielne. Funkcia pasívnej solidarity spočíva vo väčšom zabezpečení pohľadávky veriteľa a uľahčení jej uplatnenia. Z ust. § 15 ods. 1 zákona o PZP vyplýva, že poisťovateľ vykonávajúci povinné zmluvné poistenie zodpovednosti má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila, preto poškodený môže priamo od neho požadovať na súde alebo mimo neho náhradu škody (porovnaj Imrich Fekete: Občiansky zákonník, Eurokodex, 2011, 2. diel, str. 2409). To však neznamená, že by z ustanovení zákona o PZP bolo možné vyvodzovať pasívnu solidaritu poisteného a poisťovateľa. V danom prípade z právnej úpravy, ktorú treba aplikovať na vzájomný vzťah žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade, t.j. zo zákona o PZP nevyplýva, že by predmet konania nemohol byť prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému z nich, to znam. že medzi žalovanými ide o pasívne spoločenstvo samostatných spoločníkov (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/18/2016 zo dňa 22.6.2016). Zdôraznil, že súd nie je oprávnený uložiť žalovaným povinnosť splniť záväzok spoločne a nerozdielne iba na základe vlastnej úvahy a bez zákonnej legitímácie. To platí pre konštitutívne, ale aj pre deklaratórne rozhodnutia (porovnaj tiež Veľké komentáre, Števíček a kol., Občiansky zákonník II., C.H.Beck, 2015, str. 1760). Vzhľadom uvedené mal za to, že rozsudok je zaťažený vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti, a to z dôvodu nedostatočného, nepresvedčivého a arbitrárneho odôvodnenia výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré vo výsledku spočíva aj na nesprávnom právnom posúdení vo vzťahu k príslušným ustanoveniam Občianskeho zákonníka. Navrhol preto rozsudok podľa § 390 CSP v napadnutom výroku zmeniť tak, že odvolací súd prizná žalobcom nároky v zníženej výške.

8.

Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 1. rade mali za to, že odvolanie neobsahuje žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozsudku v prospech žalovaného, resp. zníženie náhrady nemajetkovej ujmy oproti rozsudkom priznanému plneniu, preto

žiadali napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdiť a priznať im voči žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Poukázali na dôvody rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/152/2016-784 zo dňa 16.11.2016, v ktorom odvolací súd uložil okresnému súdu povinnosť opätovne posúdiť dôvodnosť uplatneného nároku v zrušenom rozsahu (t.j. nad prisúdenú sumu 8.298,48 € každému zo žalobcov) tak, aby súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy (jej výška) zaistila zákonom požadované primerané a účinné zmiernenie vzniknutej závažnej nemajetkovej ujmy a okrem závažnosti vzniknutej ujmy súd prvej inštancie prihliadol aj na okolnosti, za ktorých k zásahu do práva na súkromie žalobcov došlo, a to okolnosti na strane žalovaného a jeho silné ekonomické postavenie; preventívnu funkciu peňažnej satisfakcie, ktorá neplní iba funkciu satisfakčnú, ale je súčasne aj nástrojom generálnej prevencie a má odraďovať možných porušiteľov; bezprostrednú príčinu vzniku dopravnej nehody preukázanú v trestnom konaní, postoj a chovanie žalovaných v priebehu súdneho konania a uviedol, že priznaná náhrada nepredstavuje len hmotnú satisfakciu, ale je aj gestom slušnosti a spravodlivosti, ktoré žiadnym spôsobom nemôže odčiniť dopady neoprávneného zásahu do chráneného práva na súkromie a rodinný život. Poukázal tiež na závery znaleckého dokazovania (znalecký posudok č. 134/2003) a súvisiaceho trestného konania, v ktorom bolo jednoznačne preukázané, že bezprostrednou príčinou vedúcou k vzniku dopravnej nehody, pri ktorej zomrela manželka žalobcu v 1. rade a matka žalobcov v 2. až 4. rade, bola nevyhovujúca parkovacia brzda a technická nespôsobilosť autobusu, pričom žalovaný 1/ ako prevádzkovateľ autobusu bol v plnej miere zodpovedný za stav daného dopravného prostriedku a s ohľadom na jeho dlhoročné podnikanie v oblasti prepravy osôb je namieste nevyhovujúci technický stav autobusu pričítať k okolnostiam v jeho neprospech. Žalobcovia mali za to, že v priebehu konania preukázali existenciu a rámcovo aj rozsah intenzity ujmy na ich osobnosti, ktorú utrpeli v dôsledku smrti osoby, s ktorou ich viazali silné, dlhoročné a pevné sociálne, kultúrne a emotívne väzby vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života v plne fungujúcej rodine. Pritom práve ich porušenie v dôsledku dopravnej nehody, za vznik a následky ktorej zodpovedá žalovaný 1/, je dôvodom vzniku nemajetkovej ujmy na ich osobnosti. Vo vzťahu k závažnosti vzniknutej ujmy je potrebné vo veci zohľadniť najmä kvalitu a intenzitu ich väzieb s neb. matkou a manželkou: tá bola v konaní preukázaná okrem iného i svedeckými výpoveďami ako mimoriadne vysoká; vek zomrelej: manželka a matka žalobcov zomrela vo veku 46 rokov, teda vo veku nevysokom a produktívnom; neočakávanosť jej smrti: manželka a matka žalobcov žila aktívnym životom, jej zdravotný stav bol dobrý; vek žalobcov: tento je potrebné posudzovať v kontexte charakteru ich vzťahov s nebohcou, konkrétnou životnou situáciou tak ako bola v konaní preukázaná. Okresný súd v súlade so závermi odvolacieho súdu uvedenými v rozsudku č.k. 11Co/152/2016-784 zo dňa 16.11.2016 prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy, ktorá spočívala v smrti manželky žalobcu 1/ a matky žalobcov 2/ až 4/ v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej zamestnancom žalovaného 1/, ako aj na okolnosti na strane osoby zodpovednej, ako sú postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a iné); dopad udalostí do duševnej sféry pôvodcu a jeho majetkové pomery a mieru zavinenia. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd uviedol, že v dôsledku dopravnej nehody, ktorá bola spôsobená zamestnancom žalovaného 1/, došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov a do ich súkromného a rodinného života tak, že bola narušená celistvosť ich rodiny, pričom následky (opísané v odôvodnení napadnutého rozsudku) sú trvalé a neodstrániteľné, u žalobcov ani po rokoch bolesť zo straty matky neustupuje, cítia prázdnotu, ktorá sa stupňuje počas sviatkov a rodinných osláv. Pokiaľ žalovaný v podanom odvolaní poukazuje na obsah svojho podania zo 6.5.2019, väčšinu uvádzaných argumentov neúspešne použil v odvolaní podanom už proti skoršiemu rozsudku, v ktorom poukazoval na vek žalobcov, ich zapojenie do života po nehode so záverom, že nejde o zničujúce následky, žiadal analogicky aplikovať i právnu úpravu paušalizujúcu výšku plnenia; ďalej na výšku súdom priznanej náhrady pri trestnom odsúdení, ktorá je oproti žalobcami požadovanej náhrade výrazne nižšia a na rozhodovaciu prax českých súdov, ktorá náhradu stabilizuje na 20 - násobok hrubej priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve za rok predchádzajúci smrti poškodeného. Žalobcovia mali za to, že s argumentmi žalovaného sa vysporiadal už odvolací súd v rozsudku 11Co/152/2016 zo dňa 16.11.2016, ktorý sa nestotožnil s názorom, že dôvodom pre zníženie nemajetkovej ujmy by mala byť skutočnosť, že žalobcovia naďalej fungujú ako rodina a že smrť ich matky a manželky nespôsobilá úplnú deštrukciu rodiny; že nemožno analogicky použiť inú (českú) právnu úpravu a náhradu nemajetkovej ujmy paušalizovať, pretože v prípade nemajetkovej ujmy zákon neurčuje žiadne limity jej výšky a je potrebné ju posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu na základe úvahy súdu; že nemožno výšku náhrady nemajetkovej ujmy určiť porovnávaním uplatneného nároku s výškou náhrad bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, pretože by to bolo porovnávaním neporovnateľného, keďže ide o samostatné právne prostriedky ochrany fyzicky osoby podmienené rôznou sférou ochrany a rozhodovanie o náhrade nemajetkovej ujmy poskytuje širší priestor na posúdenie okolností prípadu,

a preto výšku náhrady nemajetkovej ujmy a bolestného nemožno porovnávať. S argumentáciou žalovaného sa náležite vysporiadal tiež okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Žalobcovia sú toho názoru, že napadnutý rozsudok obsahuje zrozumiteľné a dostatočné zdôvodnenie vo vzťahu k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov vo výške 24.895,42 € (presahujúcej sumu 8.298,48 € priznanú už právoplatným súdnym rozhodnutím každému z nich), súd prihliadal na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti na strane osoby zodpovednej ako sú a) postoj žalovaného /ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a iné/, b) dopad udalostí do duševnej sféry pôvodcu, c) jeho majetkové pomery, d) miera zavinenia. Citovali závery z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/89/97, podľa ktorých samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, pri určení tejto výšky musí súd prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. Poukázali na to, že žalovaný nie je ochotný prevziať zodpovednosť za spôsobený následok, smrť manželky a ich matky, že už počas trestného konania (výpoveďou zodpovedných osôb), ako aj počas civilného konania sa snažil preniesť zodpovednosť na vodiča autobusu a neskôr na poškodených cestujúcich a dovoľával sa aplikácie liberačných a moderačných ustanovení, najmä ust. § 441 OZ, dokonca následky smrti manželky a matky žalobcov bagatelizuje. Žalobcovia mali za to, že výška požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 33.193,90 € pre každého je primeraná a zodpovedá zákonným kritériám pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 OZ, ako aj rozhodovacej praxi súdov v obdobných prípadoch, v ktorých súdy rozhodovali o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým v dôsledku úmrtia im blízkej osoby pri dopravnej nehode. V tejto súvislosti opakovane poukázali na nimi predložené rozhodnutia súdov v obdobných prípadoch dopravných nehôd, ktorým bola voči vodičovi vozidla - fyzickej osobe a poisťovní priznaná náhrada nemajetkovej ujmy: - rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č.k. 7C/151/2008 zo dňa 15.1.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 6Co/810/2014 zo 7.7.2015 priznaná pozostalému manželovi v sume 70.000 € a dvom pozostalým mal. deťom (každému z nich) náhrada nemajetkovej ujmy po 100.000 €, rozsudkom Okresného súdu Trenčín č.k. 27C/107/2012 zo dňa 8.11.2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 4Co/658/2014 z 21.5.2015 priznaná pozostalému manželovi vo výške 50.000 €, rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 13C/126/2010 zo dňa 1.10.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave 24Co/368/2015 z 1.7.2015 priznaná pozostalému manželovi náhrada v sume 40.000 €, pričom z dôvodu spoluzavinenia cyklistky bola náhrada krátená v rozsahu 20 %, - rozsudkom Okresného súdu Brezno č.k. 2C/61/2010 zo dňa 5.2.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici 12Co/465/2014 z 30.7.2015 priznaná pozostalej manželke, plnoletému dieťaťu a mal. dieťaťu, každému z nich náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 33.500 €, - rozsudkom Okresného súdu Martin č.k. 11C/40/2013 zo dňa 29.4.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline 7Co/578/2014 z 9.9.2015 priznaná pozostalému manželovi vo výške 45.000 € a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č.k. 18C/276/2008 zo dňa 2.2.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave 4Co/470/2011 z 20.2.2013 priznaná rodičom usmrtenej dcéry v dôsledku pádu kameňa zo svahu na vozovku náhrada vo výške 49.790,88 € voči správcovi cesty. Podľa názoru žalobcov do úvahy je potrebné vziať aj súdne rozhodnutia vo veciach náhrady nemajetkovej ujmy priznanej za zásah do osobnostných práv v dôsledku úmrtia blízkej osoby pri nesprávne poskytnutej zdravotnej starostlivosti, ktorým bola uložená zodpovednému subjektu, napr. rozsudok Okresného súdu v Senici č.k. 3C/174/2009 zo dňa 16.11.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Trnava 10Co/909/2015 z 20.4.2016, ktorým bola poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti uložená povinnosť pozostalým manželovi, dvom deťom a rodičovi zaplatiť spolu sumu 400.000 €, t.j. vo výške 100.000,- € jednotlivým žalobcom.

9. K odvolaniu žalovaného v 2. rade sa žalobcovia vyjadrili v podaní z 5.8.2019, v ktorom uviedli, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie vo vzťahu k výške priznaného nároku odôvodnil dostatočne a zrozumiteľne a vyporiadal sa tiež s argumentáciou žalovaného v 2. rade predloženou v priebehu konania. Poukázali na to, že Krajský súd v Košiciach už rozsudkom č.k. 11Co/152/2016-784 zo dňa 16.11.2016 potvrdil skorší rozsudok č.k. 10C/50/2004-508 z 1.2.2012, ktorým boli žalovaní zaviazaní zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy (po 8.298,48 €) rovnako ako v napadnutom rozsudku, teda spoločne a nerozdielne. Pre úplnosť uviedli, že na podklade tohto rozsudku bola vykonaná exekúcia a obdobne odôvodnené námietky žalovaného 2/ boli zamietnuté uznesením Okresného súdu Košice I č.k. 16Er/2411/2017-102 z 3.7.2017 v spojení s uznesením č.k. 16Er/2411/2017-129 z 29.5.2018. Uloženie povinnosti žalovanému v 2. rade plniť spoločne a nerozdielne so žalovaným v 1. rade je dané tým, že každý zo žalovaných je zaviazaný zákonom poskytnúť žalobcom to isté plnenie a v celom rozsahu, hoci

žalovaný 1/ titulom náhrady spôsobenej nemajetkovej ujmy a žalovaný 2/ titulom povinného zmluvného poistenia, ktorý je povinný uhradiť náhradu škody poškodenému.

10. Žalovaný v 1. rade v odvolacej replike uviedol, že trvá na podanom odvolaní a nemá dôvod nič na ňom meniť ani v nadväznosti na vyjadrenie žalobcov. Zopakoval skutočnosti a argumenty už uvedené v odvolaní. Akcentoval, že kritériá pre posudzovanie výšky priznanej náhrady, ktorá je ocenená, sú jasne sumarizované aj v podanom odvolaní, sú vyprofilované v českej judikatúre, ktorú prijíma už i judikatúra slovenská (na ktorú odkazovali), na uvedené kritériá treba prihliadať a v konaní v konkrétnych okolnostiach zisťovať, či existujú, alebo neexistujú, v akej miere a forme a ako výslednú sumu ovplyvňujú. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku nič konkrétne neuvádza a celú vec „posudzoval“ iba emotívne a tendenčne, čo sa prejavilo i v porušení základných zásad procesného práva a súvisiacom vydaní rozhodnutia o poriadkovej pokute. Opakovane mal za to, že žalobcovia preukázali v konaní existenciu normálnej viacčlennej rodiny, existencia žiadnych extrémnych, neštandardných sprísňujúcich okolností, ktoré uvádza vyprofilovaná právna teória a aktuálna súdna prax SR či príbuzných štátov, sa v konaní ani opakovanými či ďalšími subjektmi zmnoženými výsluchmi nepreukázala. Žiadne extrémne okolnosti vzniku zásahu sa nepreukázali - žalobcovia neboli prítomní pri nehode, fungovali ďalej v širokej rodine (nešlo o jedinú príbuznú), ani sa rodina po nej nerozpadla, ani sa psychiatricky ďalej neliečili a súc v tom čase už všetci dospelí pokračovali ďalej v normálnom živote bežne ponímateľnom ako úspešný (kariéra, rodina). Tvrdil, že na žiadnu z ním uvádzaných okolností zmierňujúcich či znižujúcich výšku náhrady, súd prvej inštancie vôbec neprihliadal. Náhrada nemá mať ani sankčný, ani generálno-preventívny účinok, ani nemá byť prihliadané k majetkovým pomerom zodpovedného subjektu (leďže v smere, že by náhrada bola preň likvidačná; nemá byť totiž priznávaná náhrada vyššia len z dôvodu, že subjekt je poistený, či je právnickou osobou, a pod.). Uviedol, že záverečný žalobcami „nahodený“ sumár judikatúry, kde boli priznané aj vyššie náhrady, nie je nijako pomerovaný s daným prípadom - a na potrebu jeho použitia argumentačne v danom prípade nijako nepoukazuje. Ide navyše o prípady novšie, ku ktorým došlo v iných ekonomických podmienkach, pričom sú povahou iné (rozsah a povaha zasiahnutých subjektov, prípadne i druhovo iné prípady - nezabezpečenie komunikácie, zdravotná starostlivosť), nijako sa teda nepodáva, že by tieto rozhodnutia mali byť na prejednávany prípad aplikované analogicky. V tomto smere žalovaný opätovne poukázal práve na ním citovanú judikatúru priznávajúcu podstatne nižšie náhrady, pretože tieto prípady podľa neho sú prejednanému prípadu podobné, čo aj demonštroval. Rozhodne túto judikatúru nemožno prehliadnuť, ako to nesprávne urobil súd prvej inštancie, ktorý na ňu vôbec nereagoval, čím konal v rozpore s Čl. 2 ods. 2 a 3 CSP, pričom porušil ust. § 220 ods. 2 CSP, pretože vôbec nevysvetlil, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, o absencii presvedčivosti svojho rozsudku nehovoriac.

11. Žalobcovia na odvoláciu repliku žalovaného nereagovali.

12. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolania žalovaných ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenými osobami (§§ 359 až 361 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné v súlade s ust. §§ 355 až § 358 CSP (pokiaľ bolo podané proti vyhovujúcemu výroku vo veci samej a výroku o trovách konania), bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379, § 380 ods. 1, 2 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov [§ 365 ods. 1 písm. b), c), d), f) a h) CSP], s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného v 1. rade je iba čiastočne dôvodné a odvolanie žalovaného v 2. rade je v celom rozsahu nedôvodné, lebo rozsudok v časti napadnutého vyhovujúceho výroku, v ktorej bola žalovaný v 1. a 2. rade uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov sumu 14.701,52 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku je vecne správny, a preto odvolací súd podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP rozsudok v tejto časti potvrdil a v prevyšujúcej časti podľa § 388 CSP rozsudok zmenil tak, že žalobu o peňažné odškodnenie nemajetkovej ujmy nad priznané sumy 23.000,- € každému zo žalobcov zamietol. Pokiaľ žalovaný v 1. rade podal odvolanie proti výroku rozsudku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 ods. 1 CSP), preto odvolací súd odvolanie žalovaného v tejto časti ako objektívne neprípustné odmietol postupom podľa ust. 386 písm. c) CSP.

13. Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 2.6.2021 o 10.10 h., po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach v súlade s ust. § 219 ods. 1, 3 a § 378 ods. 1 CSP.

14. Podľa ust. § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že: a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

15. Žalovaní svojimi odvolacími námietkami v podaných odvolaniach uplatnili odvolacie dôvody upravené v ust. § 365 ods. 1 písm. b), c), d), f) a h) CSP.

16. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a predchádzajúce konanie z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a v rozsahu odvolacích námietok žalovaných a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného v 1. rade v intenciách odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, vo vzťahu k výške peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy priznanej žalobcom napadnutým rozsudkom, treba považovať za čiastočne opodstatnené.

17. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu za zistený skutkový stav, t.j. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávne právne posúdenie veci predstavuje právnu vadu rozhodnutia. Tento odvolací dôvod je naplnený, ak došlo k omylu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd neaplikoval príslušnú právnu normu, ktorú mal správne použiť alebo namiesto príslušnej právnej normy aplikoval inú, nesprávnu právnu normu, alebo aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval alebo v skutkových okolnostiach nevyvodil zodpovedajúce právne závery o právach a povinnostiach sporových strán.

18. Z ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (tzv. materiálna satisfakcia) môže súd priznať vtedy, ak morálna satisfakcia na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje, najmä, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania materiálnej satisfakcie sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Ako morálne zadosťučinenie (ospravedlnenie), tak aj peňažné zadosťučinenie (náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch) sledujú cieľ primerane, t.j. s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu zodpovedajúcim, postačujúcim a zároveň účinným spôsobom zmierniť nepriaznivé následky neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy - v závislosti od individuálnych okolností daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Pritom za závažnú treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba objektívne - najmä vzhľadom k povahe, intenzite, trvania a rozsahu pôsobenia nepriaznivého následku môže pociťovať a prežívať ako ujmu značnú (v značnej miere), čo predpokladá zhodnotenie ako podľa celkovej povahy prípadu, tak podľa jeho jednotlivých okolností. Zákon pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch stanovuje ako kritériá posudzovanie miery závažnosti vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity a trvania, tým vyššia by mala byť aj suma peňažného zadosťučinenia) a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (§ 13 ods. 3 OZ). Platná právna úprava však neurčuje medze zadosťučinenia na neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti formou náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, preto súd musí v každom jednotlivom prípade vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a v tomto rámci (pri svojej úvahe) sa opierať o konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Vlastný zásah do osobnostných práv je potrebné hodnotiť vždy objektívne s prihliadnutím na konkrétnu situáciu, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i na osobu postihnutej fyzickej osoby (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o zásah do osobnosti fyzickej osoby v

značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím na dotknutú osobu, je možné spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na intenzitu a trvanie nepriaznivého následku, pociťovala ako závažnú spravidla každá fyzická osoba nachádzajúca sa na mieste a v postavení postihnutej osoby (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/83/2011 z 27.10.2012). Pri uplatnení týchto prístupov pri posudzovaní povahy a intenzity dopadu neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sa vo vzťahu k objektívnej spôsobilosti smrti človeka postihnúť nemajetkové hodnoty najbližších osôb v aplikačnej praxi ustálilo, že smrť najbližších osôb, najmä však manžela, detí, rodičov a súrodencov vždy negatívne a závažne ovplyvňuje rodinný a súkromný život pozostalých a že nakoľko je táto strata neodčiniteľná, primeraným prostriedkom obrany proti takémuto neoprávnenému zásahu je relatívna satisfakcia (porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2951/2004 zo dňa 15.7.2005).

19. Súd prvej inštancie uplatnený nárok žalobcov posudzoval podľa relevantných ustanovení § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktoré správne interpretoval a v zásade správnym spôsobom aj aplikoval na zistený skutkový stav, v súlade tiež s vyššie uvedenými zásadami ustálenými v rozhodovacej praxi súdov a právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/152/2016 zo dňa 16.11.2016, ktorým bol viazaný (§ 391 ods. 2 CSP). Právna úvaha súdu, na základe ktorej po vyhodnotení vykonaných dôkazov dospel k záveru o splnení zákonných podmienok pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom vo vyšších sumách, než im už boli prisúdené v tomto spore už právoplatným rozsudkom 10C/510/2004-508 zo dňa 1.2.2012 v spojení s cit. rozsudkom Krajského súdu v Košiciach a uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/163/2017 zo dňa 29.11.2018 (cit. rozhodnutia prešli i testom ústavnosti v konaní vedenom Ústavným súdom SR pod sp. zn. II.ÚS 361/2019 o ústavnej sťažnosti podanej žalovaným v 1. rade, ktorú ústavný súd uznesením zo dňa 28.11.2019 pri predbežnom prerokovaní odmietol - pozn. odvolacieho súdu), je podložená v zásade správnym hodnotením skutkových okolností daného prípadu a rozhodných tvrdení strán, a z relevantných hľadísk je náležité aj odôvodnená. Po zrušení predchádzajúceho rozsudku v prevyšujúcej časti ohľadne výšky cit. rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č.k. 11Co/152/2016 zo dňa 16.11.2016, t.j. nad právoplatne prisúdené sumy 8.298,46 € každému zo žalobcov, súd prvej inštancie v ďalšom konaní vo vzťahu k zrušenej časti nároku, dôsledne prihliadal na závažnosť nemajetkovej ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom do osobnostných práv, práva na súkromie a rodinný život a citovej (emocionálnej) sféry žalobcov, trvalé a neodstrániteľné následky a žalobcami prežitú traumatu a prežívaný smútok spôsobené neočakávanou smrťou im najbližšieho člena rodiny, manželky a matky Z. O., zomrelej pri dopravnej nehode v dôsledku protiprávneho konania žalovaného. Celkom správne pri svojom rozhodovaní súd v intenciách záväzného právneho názoru odvolacieho súdu zohľadnil tiež konkrétnu situáciu a okolnosti na strane žalovaného v 1. rade ako zodpovedného subjektu, v rámci ktorých prihliadol na nevyhovujúci technický stav autobusu ako bezprostrednú príčinu dopravnej nehody preukázanej v trestnom konaní, mieru zavinenia a tiež i postoj žalovaného v 1. rade prezentovaný počas trvania súdneho sporu, ktorý neprejavil úprimne žiadnu ľútosť a závažné následky zásahu v oblasti súkromného a rodinného života a citovej sféry žalobcov nenáležitou bagatelizoval. Správnosť postupu súdu a zohľadnenia tejto okolnosti na strane žalovaných v úvahách o výške relatívnej náhrady potvrdzujú i vyjadrenia žalovaného v 1. rade v podanom odvolaní, v ktorom namieta proti právnemu záveru o závažnosti následkov zásahu v nemateriálnej sfére a živote žalobcov celkom nepatrične a z pohľadu morálnych zásad absolútne neprijateľnou argumentáciou, že „žalobcovia aj po nehode vedú v podstate normálny a úspešný život..., denne komunikujú, kontaktujú sa, ujma ku ktorej došlo nevedla k životnej rezignácii, psychickým chorobám, ale všetci žalobcovia i po tejto smutnej udalosti pokračovali ďalej v normálnom živote a v štandardnej sebarealizácii..., nehoda nedeštruovala rodinu, ale naopak rodina i v dôsledku tejto udalosti sa zomkla ešte viac a posilnila“. Je potrebné na tomto mieste opakovane zdôrazniť, že smrť najbližších osôb, najmä však manžela, detí, rodičov a súrodencov, vždy negatívne a závažným spôsobom ovplyvní celý rodinný a súkromný život pozostalých, a to bez ohľadu na vek pozostalých a na skutočnosť, či rodinní príslušníci spolu trvale žijú, táto strata predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, sociálnych a morálnych vzťahov medzi blízkymi príbuznými vytvárajúcich základ rodinného života, je trvalá a nenapraviteľná. Pri úmrtí člena rodiny nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, ktorá má absolútny charakter; nemajetková ujma vzniknutá v osobnostnej sfére pozostalých môže byť len zmiernená poskytnutím primeranej satisfakcie. I v judikatúre Ústavného súdu ČR je smrť blízkej osoby považovaná pre väčšinu ľudí za tú najväčšiu stratu, s akou sa môžu vo svojom živote stretnúť (nálež. Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 2844/14 z 22.12.2015).

20. V danom prípade súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru tiež v otázke zavinenia žalovaného v 1. rade na dopravnej nehode, zisteného v plnej miere a o absencii spoluzavinenia poškodeného (usmrtenej Z. O.) a odvolacie námietky žalovaného v 1. rade vo vzťahu k posúdeniu miery jeho zavinenia súdom prvej inštancie považuje odvolací súd za neopodstatnené. I keď je pravdou, že v konaní nebolo preukázané jeho úmyselné zavinenie (úmysel) ako pôvodcu zásahu a trestné konanie vedené voči vodičovi autobusu - zamestnancovi žalovaného Q. F. bolo zastavené, na druhej strane podľa názoru odvolacieho súdu intenzita dopadu následkov neoprávneného zásahu v emocionálnej a duševnej sfére žalobcov v danom prípade zvyšuje odmietavý postoj žalovaných ku spôsobenej nemajetkovej ujme a ich neprímeraná, až neadekvátna procesná obrana v konaní okrem iného tiež podávaním riadnych aj mimoriadnych (i procesne neprípustných) opravných prostriedkov proti rozhodnutiam súdov vydaným v tomto spore či už o základe nároku alebo o jeho výške (v časti právoplatne prisúdenej peňažnej náhrady za nemajetkovú ujmu žalobcov), čím bola výrazne ovplyvnená celková dĺžka konania (spor trvá vyše 17 rokov) a pokiaľ žalovaný v 1. rade, ktorý bol pôvodcom zásahu, si neuznával svoju zodpovednosť, nesnažil sa o urýchlené vyriešenie a ukončenie sporu, ani neposkytol žalobcom doposiaľ žiadne ospravedlnenie či prejav úprimnej ľútosťi. Vyjadrenie ľútosťi nad udalosťou či ospravedlnenie síce samo o sebe nie je pre zmiernenie následkov zásahu postačujúce, môže však v takých prípadoch (rovnako aj v posudzovanom prípade) zmierniť dopady nemajetkovej ujmy na strane pozostalých a jeho poskytnutie môže mať vplyv na zníženie peňažného zadostučinenia (porov. napr. nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015). Opísaný postoj žalovaného v 1. rade k udalosti a jeho neprímeranú procesnú obranu v konaní jednoznačne je potrebné v úvahách pri stanovení výšky relutárnej náhrady zohľadniť ako prítlačujúcu okolnosť v neprospech žalovaných (žalovaného v 1. rade) a celkom správne túto okolnosť posúdil aj súd prvej inštancie pri rozhodovaní prejednávanej veci.

21. Súd prvej inštancie však pochybil pri stanovení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prisúdenej žalobcom a túto otázku čiastočne nesprávne právne posúdil, pokiaľ vo svojej úvahe ohľadne primeranosti peňažnej satisfakcie nemal na zreteli tiež, že priznaná peňažná náhrada (jej výška), by sa nemala bez zjavných a podstatných odlišností konkrétneho prípadu odchyľovať od zadostučinenia priznaného v skutkovo obdobných prípadoch a nevykonal v tomto smere, v súlade s princípom proporcionality, porovnanie s inými už právoplatne rozhodnutými spormi v porovnateľných prípadoch, ktoré pochybenie žalovaný v 1. rade dôvodne vytkol v podanom odvolaní (porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2813/2011 z 27.6.2012). Vzájomnou konzistentnosťou s už judikovanými vecami (s poukazom na konkrétne riešené prípady a ich podobnosti s prejednávaným sporom) sa napíňa požiadavka jednotného posudzovania porovnateľných prípadov, ktorá vyplýva z ústavne chránenej rovnosti pred zákonom a princípu právnej istoty, zahŕňajúca v sebe tiež potrebu náležitého odôvodnenia výraznejších odchýlok od riešení v typovej judikatúre. Zohľadnením náhrad nemajetkovej ujmy pozostalých, spôsobenej neoprávneným zásahom do súkromia a rodinného života, priznaných súdmi v iných porovnateľných prípadoch podľa názoru odvolacieho súdu možno dosiahnuť relatívne spravodlivé vyčíslenie výšky relutárnej náhrady. Zároveň je potrebné zohľadniť aj vývoj rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, ktorá dá sa povedať sa medzičasom už ustálila na názore (pozri napr. rozhodnutia 6MCdo 15/2012 a 6Cdo 38/2019), podľa ktorého pri určení výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy „je potrebné, aby súdy vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorého v prípade ak trestným činom (úmyselným, násilným - pozn. odvolacieho súdu) bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiat násobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy“. V tomto smere možno prisvedčiť argumentácii žalovaného v 1. rade v podanom odvolaní, podľa ktorej cez princípy primeranosti, rovnosti a spravodlivosti je potrebné pre ustálenie výšky odškodnenia podporne aplikovať úpravu obdobných inštitútov vo všeobecne záväzných právnych predpisoch a tiež, že vývoj rozhodovacej praxe smeruje skôr k znižovaniu niekedy až prehnane nadhodnotených odškodnení, aké boli priznané aj právoplatnými rozhodnutiami súdov v prípadoch, na ktoré poukazovali žalobcovia v konaní a vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného.

22. Majúc na zreteli uvedené východiská, keďže výška peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy priznanej pozostalým po obetiach dopravnej nehody vo svetle aktuálnej judikatúry Najvyššieho súdu SR by nemala dosahovať sumy odškodnenia, ktoré sú priznávané blízkym osobám za smrť spôsobenú úmyselným násilným trestným činom podľa zákona č. 215/2006 Z.z. (v r. 2021 = 31.500 €) a zároveň v záujme právnej istoty by mala byť konzistentná s inými už právoplatnými rozhodnutiami súdov týkajúcimi

sa obdobných prípadov neoprávnených zásahov do osobnostných práv a citovej sféry pozostalých spôsobených usmrtiením blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode, odvolací súd poukazuje napr. na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 228/2012 zo dňa 26.9.2013, ktorým bola priznaná peňažná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť syna a manželky vo výške 23.000,- € (prípád smrteľného zranenia vodiča a jeho spolujazdkyne); rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 8Co/264/2013 zo dňa 28.10.2013, ktorým bola priznaná žalobcom peňažná náhrada 20.000,- € za zásah do práv manželky a 23.000,- € za zásah do práv dieťaťa usmrtiením chodca na prechode; rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 11Co/83/2012 zo dňa 7.5.2013 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 18/2016 z 22.6.2016, ktorým bola za usmrtenie manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/ a 3/ zomrelého na následky ťažkých zranení pri dopravnej nehode, právoplatne priznaná peňažná náhrada vo výške 3 x 23.000 €; rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 21Co/60/2015 z 31.3.2016, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, priznávajúce manželke usmrteného pri dopravnej nehode peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- € s konštatovaním, že sa jedná o minimálnu výšku odškodnenia (pozn. odvolacieho súdu: v tejto veci boli prejudiciálne otázky riešené rozhodnutím Súdneho dvora EÚ Haasová C - 22/12). Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že súdom prvej inštancie priznané peňažné náhrady napadnutým rozsudkom vo výške 24.895,42 €, celkom v sumách 33.193,90 € každému zo žalobcov, je potrebné považovať za nadhodnotené a neprimerané. Podľa názoru odvolacieho súdu preukázané skutkové okolnosti daného prípadu odôvodňujú priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 23.000,- € každému zo žalobcov, ktorá je spravodlivá a primeraná závažnosti spôsobenej ujmy, neodstrániteľnosti následkov a okolnostiam porušenia práv žalobcov a môže primerane vyvážiť, resp. zmierniť nepriaznivé následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov a vzniknutú nemajetkovú ujmu, zároveň zohľadňuje súdmi obvykle určovanú výšku peňažného zadosťučinenia nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a i trend vývoja judikatúry v tejto otázke.

23. Odvolací súd nevzhladol opodstatnenou ani námietku žalovaného v 1. rade vo vzťahu k zisťovaniu majetkových pomerov žalovaných súdom prvej inštancie. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva, že by súd prvej inštancie vyjadril potrebu žalovaného sankcionovať, príp. pôsobiť na žalovaného aj preventívne prisúdením peňažnej náhrady v žalovanej výške a z ničoho nevyplýva ani, že by priaznivé majetkové pomery žalovaného v 1. rade viedli súd k uloženiu vyššej relutárnej náhrady, než je základná, štandardná kompenzácia, za ktorú v danom prípade súd považoval náhradu nemajetkovej ujmy v žalovanej výške 33.193,90 € pre každého zo žalobcov. Na majetkové pomery žalovaného v 1. rade a silné ekonomické postavenie žalovaných súd prihliadol v súlade so zásadami ustálenými právnou praxou len v tom smere, aby priznaná peňažná náhrada (jej výška) nebola pre žalovaného ako zodpovedný subjekt likvidačnou, čo celkom jasne vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku (bod 75.).

24. Za nedôvodné v celom rozsahu odvolací súd považuje odvolanie žalovaného v 2. rade, ktorý nesúhlasil s plnením spoločným a nerozdielnym záväzkom so žalovaným 1/ a tvrdil, že súd mu takú povinnosť uložil bez zákonnej legitímácie, pretože na strane žalovaných nie je daná pasívna solidarita v zmysle ust. § 511 OZ a so žalovaným 1/ netvorí nerozlučné spoločenstvo podľa ust. § 77 CSP, ale spoločenstvo samostatné v zmysle § 76 CSP, v ktorom poisťovňa koná sama za seba a jej procesné úkony pre žalovaného 1/ neplatia, pričom odkázal na ust. § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, z ktorého podľa názoru žalovaného 2/ nemožno vyvodzovať pasívnu solidaritu poisteného a poisťovateľa. K odvolacím námietkam žalovaného 2/ odvolací súd pripomína, že o nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi, pričom v posudzovanej veci nejde o taký prípad. V danom prípade žalovaný 1/ ako prevádzkovateľ motorového vozidla je zodpovedný za následky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv žalobcov a žalovaný 2/ je subjekt, ktorý ako poisťovateľ v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. (za podmienok v ňom uvedených a v určenom rozsahu) poskytuje poškodenému za poisteného náhradu škody (i náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody) podľa tohto zákona. Z ust. § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 vyplýva, že poisťovateľ vykonávajúci povinné zmluvné poistenie zodpovednosti má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Poškodený môže priamo od neho požadovať na súde alebo mimo neho náhradu škody. Zo zákona č. 381/2001 Z.z., ktorý treba aplikovať na vzájomný vzťah žalovaných nevyplýva, že by predmet konania nemohol byť prejednaný a rozhodnutý

samostatne voči každému z nich (porov. I. Fekete: Občiansky zákonník, Eurokodex, 2011, 2. diel, s. 2409). To znamená, že medzi žalovanými 1/ a 2/ ide o pasívnu solidaritu v zmysle ust. § 511 ods. 1 OZ (vyjadrenú termínom „spoločne a nerozdielne“) a samostatné procesné spoločenstvo, pri ktorom každý spoločník vystupuje voči druhej strane samostatne, so zreteľom na povahu predmetu konania vyplývajúcu z hmotného práva (§ 511 ods. 1 OZ), obsah ich vzájomného hmotnoprávneho vzťahu, príp. ich spoločného vzťahu k tretím osobám sú povinní plniť žalobcom záväzkov spoločne a nerozdielne (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 18/2006 zo dňa 22.6.2016). Súdna prax sa už ustálila na názore, že samostatnými spoločníkmi sú aj solidárne zaviazaní dlžníci na plnenie peňažného záväzku (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. Cdo 66/2008 z 30.6.2009). Súd prvej inštancie preto správne uložil žalovaným povinnosť plniť žalobcom prisúdenú peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy spoločným a nerozdielnym záväzkom a odvolacie námietky žalovaného 2/ sú celkom neopodstatnené a ním uplatnené odvolacie dôvody v prejednávanej veci nie sú preukázané.

25. Odvolacie námietky žalovaných neumožňujú prijať záver, že by v konaní bola stranám sporu (odvolateľom) odňatá možnosť konať pred súdom a porušené ich právo na spravodlivý proces z dôvodu nepreskúmateľnosti či nepresvedčivosti napadnutého rozsudku, príp. že by konanie bolo postihnuté niektorou z procesných väd, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie. Napadnutý rozsudok (jeho odôvodnenie) spĺňa zákonné požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP a zásad ustálených judikatúrou Ústavného súdu SR tak z formálneho, ako aj z obsahového hľadiska. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku jasne a zrozumiteľne uviedol rozhodujúce skutkové zistenia i právne závery, ku ktorým dospel po vyhodnotení vykonaných dôkazov. Svoju úvahu a právne závery náležite, zrozumiteľne a aj presvedčivo zdôvodnil a vysvetlil z relevantných hľadísk, ktoré v danej veci pri posúdení náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (jej výšky) vzal do úvahy na strane žalobcov i na strane zodpovednej osoby žalovaného (vysoká intenzita následkov neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život a citovej sféry žalobcov, bližšie neurčiteľná doba pôsobenia nepriaznivých následkov, nereparovateľná závažná citová a psychická ujma a vzniknutá trauma u žalobcov vyvolaná neočakávanou smrťou najbližšej osoby manželky a matky Z. O., ktorá zomrela v mladom veku a pri dobrom zdravotnom stave, s ktorou žalobcov viazali silné citové a sociálne väzby, dôverné a harmonické vzťahy v rodine atď., ďalej príčina dopravnej nehody, miera zavinenia a postoj žalovaného v konaní), riadne sa v rozhodnutí vysporiadal tiež s rozhodnými tvrdeniami a relevantnými argumentmi sporových strán (i žalovaných) a úvaha súdu má základ v konkrétnych skutkových zisteniach a zohľadňuje individuálne okolnosti posudzovaného prípadu. Správnu je tiež úvaha súdu, podľa ktorej postavenie žalobcov (manžela a detí) v okolnostiach prípadu neodôvodňujú priznanie plnenia jednotlivým žalobcom v rozdielnej výške. Odvolací súd konštatuje, že preskúmaný rozsudok v žiadnom prípade nemožno považovať za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo nepresvedčivosť, a preto ani nedošlo k odňatiu možnosti žalovaných konať pred súdom a porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. V súvislosti s uvedenými námietkami žalovaných odvolací súd poukazuje na závery judikované právnu praxou a ustálenou judikatúrou Ústavného súdu SR, podľa ktorých súd vo svojom rozhodnutí nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené sporovou stranou, ale len na tie námietky, ktoré majú pre vec podstatný význam, príp. dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami sporu (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 115/2003 z 3. júla 2003).

26. Z uvedených dôvodov odvolací súd postupom podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil vecne správny rozsudok v tej časti napadnutého vyhovujúceho výroku, pokiaľ ním bola žalovaným v 1. a 2. rade uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov sumu 14.701,52 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku ako vecne správny, čo spolu s už právoplatne prisúdenou sumou (8.298,48 €) predstavuje náhrady celkom vo výške 23.000,- € každému žalobcov a v prevyšujúcej časti rozsudok zmenil podľa § 388 CSP tak, že žalobu o peňažné odškodnenie nemajetkovej ujmy každému zo žalobcov nad priznané sumy 23.000,- € ako nedôvodnú zamietol.

27. Vzhľadom na zmenu napadnutého rozsudku, rozhodol odvolací súd v súlade s ust. § 396 ods. 2 CSP o nároku na náhradu trov celého konania. V celom konaní, teda v jeho prvoinštančnom štádiu, v jeho odvolacej časti i v dovolacom konaní, mali žalobcovia plný procesný úspech, preto im v súlade s ust. § 255 ods. 1 CSP vzniklo právo na 100 % náhradu trov konania proti neúspešným žalovaným. V danom spore výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom závisela od úvahy súdu o primeranosti požadovanej satisfakcie, preto nepriznanie peňažnej náhrady v celom uplatnenom

rozsahu nepredstavuje čiastočný neúspech žalobcov, a tak je namieste v rozhodnutí o trovách konania aplikovať ust. § 255 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Z týchto dôvodov odvolací súd priznal žalobcom nárok na 100 % náhradu trov celého konania proti neúspešným žalovaným s tým, že pri rozhodovaní o výške trov konania (§ 262 ods. 2 CSP) bude súd prvej inštancie vychádzať, pokiaľ ide o hodnotu sporu, z výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

28. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného odvolania (§ 435 CSP).